SVERIGES RIKSDAG

Motion till riksdagen 2026/27:1024

av Kerstin Lundgren (C)

Rösträtt från året du fyller 18 samt kommunal rätt att sänka rösträttsåldern till 16 år

Förslag till riksdagsbeslut

1. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att rösträtt från 2030 ska gälla från det år du fyller 18 år och tillkännager detta för regeringen.
2. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att sänka rösträttsåldern till 16 år i kommunalvalen fr.o.m. 2030 och tillkännager detta för regeringen.

Motivering

Frågan om rösträttsåldern och en sänkt rösträttsålder har diskuterats under lång tid och alltid tidigare avslagits. Skälen har då varit att riksdagen inte ville föregripa beredningen av Demokratiutredningen. Tidöregeringen valde dock att avsluta och avskriva ärendet Demokratiutredningen hösten 2022. 2025/26 avslog riksdagen utan annan motivering än att yrkanden tidigare avstyrkts. Nu har ännu ett allmänt val genomförts och tiden är inne för nytänkande både när det gäller riksdagens ställningstagande och till förstärkning av vår demokrati. Tiden är mogen att vidta förändringar inför allmänna val 2030.

Sverige har firat 100 år av demokrati under mandatperioden 2018 – 2022 och nu är det hög tid att ta ett steg för att göra fler delaktiga och inkluderade i demokratin. En

alternativ väg till vad som nu har blivit internationellt alltmer gångbart, att söka exkludera fler från rösträtt. Röster som även hörs i Sverige. För 100 år sedan höjdes rösträttsåldern som en kompromiss i samband med att rösträtten blev allmän och lika för kvinnor och män. När vi nyss firat demokratin 100 år är det tid att ta steget och sänka rösträttsåldern till det år och inte som idag den dag då man fyller 18 år och till 16 år i kommunvalen.

Idag har Svenska kyrkan valt rösträtt för alla medlemmar från 16 år. Det är nu hög tid att komma i kapp Svenska kyrkan i våra allmänna val. Då ändringar måste göras i god tid inför ett val är det viktigt att nu ta beslut som möjliggör sänkt rösträttsålder till kommande val. Det borde gjorts inför valet 2026 men inför 2030 måste det nu bli möjligt.

Kommunerna gick före med allmän och lika rösträtt och nu bör de ges möjlighet att gå före igen med en sänkt rösträttsålder i kommunval. 2014 års Demokratiutredning uppmanar oss att ompröva tidigare ordning i sitt betänkande SOU 2016:5 Låt fler forma framtiden!

Skälen för detta är flera:

Rösträttsåldern i Sverige är inte 18 år utan drygt 20. Eftersom det är fyra år mellan valen och man inte får rösta förrän på sin födelsedag innebär det att förstagångsväljarna i snitt är drygt 20 år. Detta bör nu ändras till det år den enskilde fyller 18 år. Detta påverkar inte valbarhetsfrågan, valbarhet och rösträtt hålls samman. Idag har de flesta förstagångsväljare varit både myndiga och valbara i två år när de röstar. Om vi sänker rösträttsåldern till 16 blir genomsnittet drygt 18 år.

År 2015 beslöt EU-parlamentet att rekommendera att EU-länderna skulle enas om 16 års rösträttsålder i EU-valen. I Österrike är rösträttsåldern 16, likaså i lokalvalen i flera tyska delstater. I Norge har man försök med sänkt rösträttsålder i vissa kommuner i de lokala valen. Erfarenheterna är genomgående goda. Ingen redovisar några större problem. (Inte heller tycks ungdomsröstandet ha påverkat valresultaten.)

En klar erfarenhet från bland annat Norge är att 16 års rösträttsålder leder till högre valdeltagande. För den som just flyttat hemifrån, börjat på universitetet eller börjat jobba är det ofta inte självklart att gå och rösta; förstagångsväljarna har lågt valdeltagande. Om man däremot röstar för första gången när man går i skolan finns man

i ett sammanhang som gör att sannolikheten för att gå till valurnorna och komma in i ett röstbeteende ökar.

Sverige har en rad olika ”myndighetsåldrar”: skolplikt, straffrättsålder, rätten att få handla alkohol, valbarhetsålder etcetera. Därför är det ingen drastisk förändring att sänka rösträttsåldern, särskilt som ju hälften av de som kommer att rösta för första gången vid en sänkt rösträttsålder kommer att vara myndiga och valbara. Forskarna tycks tämligen eniga om att 16-åringars mognad inte skiljer sig avsevärt från 18 åringars. Och som vanligt är de individuella skillnaderna större än de generella.

I likhet med demokratiutredningen bör därför 2030 års kommunalval, om inte fullt ut så i vart fall på försök i vissa kommuner (som ansökt om detta), kunna införa 16 år som rösträttsålder. Dessutom ska kommunerna ges rätt att sänka rösträttsåldern till 16 år i kommunala folkomröstningar.

.

Kerstin Lundgren (C)